

حل مشکل میدان نفتی آزادگان پس از ۲ سال با دستور صریح رئیس جمهور

پس از دو سال توقف در توسعه بزرگترین میدان مشترک نفتی ایران، دستور صریح رئیس‌جمهور برای تعیین تکلیف پروژه آزادگان، مسیر اجرای آن را روشن کرد؛ تصمیمی که با هدف رفع تعلل در برداشت نفت و جلوگیری از عقبماندگی ایران در رقابت با عراق اتخاذ شده و اکنون به‌عنوان مبنای پیشبرد کار، بر سرعت‌بخشی به اجرای طرح توسعه تأکید دارد.

به گزارش مشعل نیوز، در ادامه پیگیری‌های مستقیم مسعود پزشکیان رئیس‌جمهوری ایران، نسبت به طرح‌های اولویت‌دار حوزه انرژی، نشست مشترکی با حضور وزیر نفت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان برنامه‌وبودجه، مدیران ارشد دستگاه‌های اجرایی و رؤسای تعدادی از بانک‌های کشور در پنجم آذر ۱۴۰۴ برگزار شد که طی این جلسه، آخرین وضعیت توسعه میدان نفتی آزادگان، افزایش ضربتی ۲۵۰ هزار بشک‌های تولید نفت، جمع‌آوری گازهای همراه و طرح‌های فشارافزایی میدان گازی پارس جنوبی مورد

بررسی قرار گرفت.

در همین جلسه پزشکیان پس از اطلاع از روند کند پیشرفت طرح توسعه آزادگان، ضربالعجل ۲ هفته ای برای دریافت گزارش از آخرین وضعیت برداشت نفت از دشت آزادگان و علت توقف توسعه آن ارائه شد، ضمن آنکه در همین جلسه مقرر شد در صورت به نتیجه نرسیدن تصمیمات گرفته شده در این جلسه، در جلسه ۲ هفته بعد (۱۹ آذر) تصمیم مقتضی برای تعیین تکلیف اجرای این طرح اتخاذ شود که به دلیل سفر رئیس جمهور به قزاقستان و ترکمنستان تشکیل نشد.

این جلسه سرانجام ۲۶ آذرماه به ریاست رئیس جمهور تشکیل شد و در آن موضوع اصلاحات انجام شده در قرارداد پیمانکار اجرای طرح افزایش تولید میدان نفتی آزادگان مطرح و مقرر شد توافق صورت گرفته به منزله تنفیذ تلقی و از طرف وزارت نفت ابلاغ شود.

بر این اساس، شرکت سرمایه‌گذار موظف است در مدت ۲ هفته منابع لازم را در اختیار هیات مدیره شرکت مجری قرار دهد و ۲ ماه نیز فرصت خواهد داشت تا شروط اجرای قرارداد را به طور کامل پیاده‌سازی کند.

رئیس جمهور نیز با تاکید بر اینکه تصمیم اتخاذ شده در این جلسات درباره تعیین تکلیف اجرای طرح توسعه میدان نفتی آزادگان، مبنای پیشبرد کار است، خواستار تسریع در روند اجرای توافق صورت گرفته شد.

آزادگان؛ بزرگترین میدان مشترک نفتی ایران

میدان نفتی آزادگان جنوبی در ۸۰ کیلومتری غرب اهواز و در مجاورت مرز عراق واقع شده و در سمت عراقی با نام میدان **مجنون** شناخته می‌شود. این میدان به‌عنوان بزرگترین میدان مشترک نفتی ایران، جایگاه ویژه‌ای در امنیت انرژی، ظرفیت تولید بلندمدت و رقابت ژئوپلیتیکی کشور دارد.

برآوردهای رسمی، حجم نفت درجای آزادگان جنوبی را حدود ۲۵.۳ میلیارد بشکه نشان می‌دهد که با در نظر گرفتن ضریب برداشت فعلی، حدود ۱.۷ میلیارد بشکه نفت قابل برداشت برای ایران برآورد شده است. توسعه این میدان در قالب ۲ فاز طراحی شده و طبق هدفگذاری‌های انجام‌شده، تولید نهایی آن باید به حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز برسد؛ ظرفیتی که می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در جبران افت تولید میادین قدیمی کشور داشته باشد.

ماهیت مشترک میدان آزادگان، توسعه سریع آن را از یک انتخاب فنی به یک ضرورت راهبردی تبدیل کرده است. در میادین مشترک، هر میزان تعلل یکطرفه به طور مستقیم به برداشت بیشتر طرف مقابل منجر می شود و امکان مطالبه یا جبران در آینده وجود ندارد.

رقیب در تلاش برای افزایش برداشت

در حالی که ایران طی ۲ سال گذشته با وقفه در اجرای فاز توسعه آزادگان جنوبی مواجه بوده، عراق در میدان مجنون توسعه را متوقف نکرده است. بر اساس اطلاعات منتشرشده، تولید عراق از میدان مجنون به بیش از ۲۰۰ هزار بشکه در روز رسیده و برنامه هایی برای افزایش تولید تا حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز نیز در دستور کار دارد؛ آن هم با اتکا به جذب سرمایه و همکاری شرکت های بین المللی.

میدان نفتی مجنون در جنوب عراق که از بزرگترین میادین نفتی این کشور به شمار می رود، در حال حاضر تحت مدیریت شرکت دولتی نفت بصره (Basra Oil Company) و در قالب قراردادهای خدماتی فنی توسعه می یابد. آخرین خبرها از این منطقه نفتی حاکی از ورود شرکت آکسون موبیل برای توسعه میدان مجنون مربوط به ۲ ماه قبل بود.

از سوی دیگر، عراق با در اختیار داشتن شماری از بزرگترین ذخایر نفت و گاز جهان، زمانی آرزوی تولید ۱۲ میلیون بشکه نفت در روز را داشت و اکنون بیش از چهار میلیون بشکه نفت خام تولید می کند و دومین تولیدکننده اوپک به شمار می رود که دستیابی به تولید ۶ میلیون بشکه در روز را برای سال ۲۰۲۹ هدفگذاری کرده است.

دشت آزادگان از سال ۱۳۸۲ تاکنون ۵ مدل توسعه را تجربه کرده است؛ از قرارداد با اینپکس ژاپن تا CNPC چین، سپس مدیریت کامل پتروپارس، تا امروز که مدل کنسرسیوم بانکی- دولتی مطرح شده است. اما باید گفت تنها دوره ای که رشد محسوس ثبت شد، بین ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴ با مدیریت پتروپارس بود؛ زمانی که تولید میدان به ۱۸۰ هزار بشکه رسید. اما اکنون، توسعه مرحله دوم، افزایش ظرفیت به بیش از ۳۲۰ هزار بشکه، متوقف مانده است.

از قرارداد ۱۱.۵ میلیارد دلاری تا توقف عملی

اسفند ۱۴۰۲، قرارداد توسعه ۱۱.۵ میلیارد دلاری آزادگان جنوبی در قالب تشکیل شرکت دشت آزادگان اروند و با مشارکت مجموعه‌ای از بانکها، نهادهای اقتصادی و شرکت‌های اجرایی امضا شد؛ مدلی که قرار بود با تکیه بر کنسرسیوم بانکی، یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های بالادستی صنعت نفت ایران را پیش ببرد.

سهامداران این کنسرسیوم مالی شامل ۹ بانک و نهاد بزرگ به نام‌های بانک‌های ملی، سپه، ملت، پارسیان، تجارت، شهر و صندوق توسعه ملی در کنار ستاد اجرایی فرمان امام(ره)، بنیاد مستضعفان، قرارگاه خاتم و پتروپارس اعلام شده‌اند.

اما بررسی‌ها نشان می‌دهد طی نزدیک به ۲ سال گذشته، پروژه در عمل وارد فاز جدی تامین مالی نشده است؛ نه اعتبار اسنادی گشوده شده، نه فاینانس عملیاتی تعریف شده و نه جریان نقدینگی پایداری برای اجرای پروژه شکل گرفته است، ضمن آنکه با توجه به عمر این کنسرسیوم، در وجود تجربه عملیاتی و میدانی آن نیز تردید وجود دارد. نتیجه این وضعیت، توقیفی بدون اعلام رسمی اما محسوس در میدان بوده؛ توقیفی که کارشناسان از آن با عنوان «توقف خاموش» یاد می‌کنند.

نکته جالب توجه اینکه، پیگیری خبرنگار ایرنا از شرکت دشت آزادگان اروند برای بررسی علت توقف پروژه به ارسال یک جمله ختم شد و

مدیرعامل این شرکت حسین زنگنه، از مصاحبه و توضیح موضوع خودداری کرد. در مقابل علی رهنما مدیر روابط عمومی اعلام کرد: قرارداد در تاریخ ۲۷ اسفند ۱۴۰۲، در حضور معاون اول محترم رئیس‌جمهور، وزیر محترم نفت، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و سهامداران به امضا رسید. با این حال، تاکنون این قرارداد از سوی وزارت نفت به شرکت توسعه نفت و گاز دشت آزادگان اروند ابلاغ نشده است. بنابراین چگونه می‌توان درباره قراردادی که هنوز به سرمایه‌گذار ابلاغ و واگذار نشده، از چگونگی پیشرفت آن سوال کرد؟

دشت آزادگانی که بزرگترین میدان نفتی مشترک ایران به شمار می‌آید، روزها را در حالی سپری می‌کند که عراق در در میدان مجنون نیمه‌عراقی آزادگان، عملیات توسعه را بدون توقف پیش می‌برد و هر روز بیش از قبل از سهم مشترک برداشت می‌کند.

در این وضعیت، آنچه که بیش از پیش اهمیت خود را نشان می‌دهد، سرعت تصمیم‌گیری و ورود عملیاتی مسئولان و مجریان برای برداشت از منابع نفتی کشور است، چرا که نمی‌توان فردا به کشور همسایه خرده گرفت که بیش از سهم خود از میدان مشترک برداشت کرده است و باید برای گذشت ما از چالش‌های داخلی صبر به خرج می‌داد.

هر روز توقف هر لحظه نزدیک به کاهش فشار مخزن در میدان آزادگان

طبق گزارشهای منتشر شده، بخشهایی از آزادگان جنوبی با افت فشار روبه‌رو و توسعه سریع چاه‌های جدید برای جبران آن ضروری است. توقف ۲ ساله، باعث شده این افت ادامه پیدا کند و برداشت آینده ایران پرهزینه‌تر شود.

آخرین خبری که از برداشت از دشت آزادگان جنوبی منتشر شده مربوط به آغاز حیا، فرازآوری و تقویت تولید چاه‌های قدیمی میدان نفتی مشترک آزادگان جنوبی به دست گروه پتروپارس است که با ورود همزمان پمپ‌های درون‌چاهی و دکل حفاری سیار به منطقه عملیاتی، عملیات رانش پمپ‌ها به‌زودی آغاز می‌شود؛ اقدامی که چاه‌های دچار افت تولید را دوباره به مدار تولید باز می‌گرداند و ظرفیت برداشت از این میدان راهبردی را افزایش می‌دهد.

با این وجود در کنار عقب‌ماندگی ژئوپلیتیکی، گزارشهای فنی نیز نسبت به افت فشار در بخشهایی از میدان آزادگان جنوبی هشدار داده‌اند. توقف توسعه چاه‌های جدید و تعویق اجرای طرح‌های تکمیلی، می‌تواند هزینه برداشت در سال‌های آینده را افزایش داده و بخشی از ظرفیت بالقوه میدان را از دسترس خارج کند.

از این منظر، تأکید رئیس‌جمهور بر سرعت‌بخشی به اجرای پروژه و تعیین ضرب‌الاجل مشخص، ناظر بر واقعیتی فراتر از یک تصمیم اجرایی کوتاه‌مدت است؛ واقعیتی که تأخیر در آن، به طور مستقیم به معنای هدررفت منابع و کاهش سهم ایران از یکی از مهم‌ترین میادین مشترک نفتی منطقه خواهد بود.